

**Uchwała Nr LIII/375/10 Rady Miejskiej w Tyczynie
z dnia 27 października 2010 r.**

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tyczyn.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz.1591 ze zm.) oraz art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180 poz.1493 z późn. zm.)

Rada Miejska w Tyczynie uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie o brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tyczyna.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Załącznik do Uchwały Nr LIII/375/10
Rady Miejskiej w Tyczynie
z dnia 27 października 2010r.**

**Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Tyczyn**

Tyczyn, październik 2010 r.

I. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, od której jakości zależy wartość społeczeństwa, jak również los jednostki. Człowiek przeżywa w niej najważniejszy okres kształtujący między innymi jego styl życia, osobowość, poglądy na świat. Zatem dom rodzinny powinien być spostrzegany jako środowisko miłości i opieki, bezpieczne i ciepłe miejsce domowego ogniska, schronienie przed całym złem zewnętrznego świata.

Jednak dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem terroru i cierpienia. Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się każdy: kobieta, mężczyzna, dziecko. Przemoc można spotkać w różnych domach we wszystkich zakątkach świata. Jej ofiarami bywają młodzi i starzy, bogaci i biedni, osoby pochodzące ze wszystkich warstw społecznych i grup o różnych wpływach politycznych.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona zawsze o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako powyższego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Nikt w rodzinie nie zasługuje na przemoc. Jest nieprawdą, że bite dziecko staje się bardziej posłuszne, maltretowana żona nie zdradza, a poniewierany mąż bardziej dba o rodzinę. Przemoc upokarza, powoduje cierpienie i nieobliczalne szkody, rodzi nienawiść i pragnienie odwetu, tworzy błędne koło w stosunkach międzyludzkich i wcześniej czy później odbija się negatywnie. Nie ma w tej przemocy niczego, co w cywilizowanym świecie przemawiałoby za jej stosowaniem, co byłoby warte jej polecenia. Przemoc we współczesnym świecie jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym.

Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. Według definicji zawartej w art.2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc to:

„Jednorazowe albo powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny-osoba najbliższa w rozumieniu art.115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

1. jest intencjonalna - przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
2. siły są nierównomierne - w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, sprawca jest silniejszy, a ofiara słabsza,
3. narusza prawa i dobra osobiste - sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności szacunku, itp.),
4. powoduje cierpienie i ból - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc pojmowana jest także jako wywieranie wpływu na innych ludzi, w wyniku, którego ich aktualny poziom rozwoju somatycznego i duchowego jest mniejszy niż potencjalny poziom tego rozwoju.

Można wyodrębnić następujące rodzaje przemocy:

1. przemoc fizyczna - przybiera niezliczoną ilość form: od dawania klapsów, potrząsania, ciągnięcia za włosy, aż po przypalanie, duszenie itp. Jej celem jest wymuszenie na ofierze takiego zachowania, jakiego życzy sobie sprawca. Ma wywołać lęk lub stanowić karę za złamanie reguł ustanowionych przez sprawcę,
2. przemoc psychiczna - to umniejszanie wartości i działań, myśli czy zdolności, a także powtarzające się nękanie lub śledzenie. Ma to na celu pozbawienie ofiary zaufania do siebie i swoich kompetencji w różnych obszarach jej życia. Sprawca dąży do tego, by ofiara była samotna i zależna od niego. Nie chce, by podjęła pracę, kontynuowała naukę czy też utrzymywała kontakty z rodziną albo ze znajomymi,
3. przemoc seksualna - obejmuje całe spektrum zachowań; począwszy od niechcianych seksualnych gestów czy uwag, poprzez wymuszanie pożycia seksualnego, aż do fizycznego uszkodzenia ciała. Przemoc seksualna najczęściej występuje razem z przemocą fizyczną i psychiczną, choć wszystkie te formy nie muszą występować jednocześnie.
4. przemoc finansowa (ekonomiczna) - sprawia, że ofiara staje się zależna od partnera i szczególnie podatna na przemoc. Przykłady tej przemocy obejmują ograniczenie dostępu do pieniędzy, czy do informacji o stanie finansowym rodziny, zmuszanie do proszenia o najmniejsze choćby środki, kłamanie na temat zasobów rodziny, wykradanie pieniędzy, niedopuszczenie do pracy zarobkowej.

II. Skala zjawiska

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do badania. Agresja ze strony osób najbliższych, jeżeli nie mieści się w wyobrażeniu człowieka o tym, co normalne i słuszne, może być wstydliwie ukrywana tajemnicą.

We wrześniu 2007r. TNS OBOP przeprowadził na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej badanie dotyczące przemocy w rodzinie. Badanie zostało przeprowadzone na ogólnopolskiej, losowej, reprezentowanej próbie Polaków w wieku 18 i więcej lat. Zrealizowano 3000 wywiadów telefonicznych CATI.

Z danych liczbowych wynikało, że więcej niż co trzeci Polak (36%) przyznaje, że przynajmniej raz doświadczył przemocy. Nieco mniej, bo 30% badanych, doświadczyło przemocy więcej niż raz, natomiast co dziewiąty (11%) wielokrotnie doświadczył przemocy. Najczęściej doświadczaną przez Polaków formą przemocy jest przemoc psychiczna - (31%). Przemocy fizycznej doświadczyło mniej, bo 17% respondentów. Ośmiu na stu ankietowanych (8%) przyznaje, że zdarzyło im się być ofiarą przemocy ekonomicznej, zaś 3% deklaruje bycie ofiarą przemocy seksualnej. (Dane; Wyniki badań TNS OBOP dla MPiPS Warszawa, październik 2007).

III. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz.1493 z późn. zm.).
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz.1362 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz.59, z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz.473, z późn. zm.).

IV. Założenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Tyczyn

1. Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary.
2. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła ofiara.
3. Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
4. Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej.
5. Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna.
6. Ofiara przemocy w rodzinie cierpi na skutek wielorakiego urazu.
7. Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach, bowiem jest to jeden z objawów doznanego urazu.

V. System przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Tyczyn

Art.6. ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie brzmi:

„Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz.1362, z późn. zm. lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz.473, z późn. zm.), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej”.

1. Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
 - 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
 - 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
 - 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych,
2. Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

VI Adresaci programu

Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Tyczyn.

VII Podmioty funkcjonujące na terenie Gminy Tyczyn świadczące pomoc w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Komisariat Policji.
3. Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Przychodnia Rejonowa w Tyczynie, Wiejski Ośrodek Zdrowia w Borku Starym.
5. Punkt Konsultacyjny Pomocy Rodzinie w Tyczynie.

VIII Współpraca

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie.
2. Sąd Rejonowy w Rzeszowie.
3. Centrum Profilaktyki Terapii Uzależnień w Rzeszowie.

4. Dzielnicowi.
5. Kuratorzy zawodowi.
6. Dyrektorzy i nauczyciele pracujący w szkołach.

IX Założenia do programu

1. Cel główny programu

Celem głównym programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc.

Wszystkie działania podejmowane w ramach programu służą bezpośredniemu osiągnięciu szczegółowych, odnoszących się do postaw społecznych wobec problemu przemocy, dostępności instytucji świadczących pomoc, form pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc. Działania zaplanowane do realizacji mają z jednej strony charakter profilaktyczny, prewencyjny, z drugiej zaś służą zwalczaniu problemu i jego negatywnych konsekwencji.

2. Cele szczegółowe programu

1. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.
2. Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
3. Wsparcie i profesjonalna pomoc dzieciom rodzinom, będącymi ofiarami przemocy oraz ich sprawcom.
4. Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie.
5. Stworzenie Interdyscyplinarnego Zespołu do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Powyższe cele będą realizowane poprzez następujące działania:

Ad.1.

- promowanie wśród młodzieży właściwych, zdrowych postaw i zachowań,
- rozmowy indywidualne z uczniami i ich opiekunami, wizyty w domach uczniów z rodzin podejrzewanych o stosowanie przemocy,
- edukacja dzieci i młodzieży w ramach specjalistycznych programów określonych w szkolnych programach nauczania z wykorzystaniem środków audiowizualnych i literatury fachowej

Ad.2.

- przeprowadzenie specjalistycznych szkoleń dla pracowników socjalnych, policji, służby zdrowia, członków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w zakresie świadczenia pomocy ofiarom przemocy domowej,
- systematyczne podnoszenie wiedzy przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie,
- monitorowanie prowadzonych działań, które pozwolą na systematyczną ocenę efektów.

Ad.3.

- udzielanie pomocy oraz wsparcia dzieciom i rodzinom dotkniętym przemocą,
- współpraca z instytucjami wspierającymi ofiary przemocy w rodzinie,
- udostępnienie do publicznej wiadomości informatorów o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie,
- ochrona osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych przed przemocą domową.

Ad.4.

- udzielanie informacji na temat przemocy w rodzinie, udostępnianie materiałów edukacyjnych, organizacja wykładów na temat przemocy dla rodziców i dzieci,
- systematyczna edukacja społeczności Gminy Tyczyn poprzez prasę lokalną, zakup ulotek, broszur.

Ad.5.

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

X Realizator programu

Gmina Tyczyn podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

XI Finansowanie i monitoring

Monitorowanie problemu przemocy, we współpracy z organizacjami i instytucjami, których zadania są zbieżne z celami niniejszego programu poprzez:

- stworzenie sieci wymiany informacji między tymi instytucjami,
- zbieranie danych statystycznych.

Wszelkie inne poczynania mogące się przyczynić do powstrzymania przemocy w rodzinie, a nie ujęte w niniejszym programie.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

XII Postanowienia końcowe

Program ma charakter otwarty i „elastyczny” tzn. może podlegać okresowym weryfikacjom i modyfikacjom związanym ze zmieniającymi się uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi, rozwojem procesów społecznych i potrzebami w tym zakresie, a także wymogami prawa.